

C177 – OND19

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

14 maart 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de alternatieve financiering van schoolgebouwen	1
Vraag om uitleg van de heer Joris Vandenbroucke tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over achterstallige schoolrekeningen	4
Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over jongeren die zonder startkwalificaties de school verlaten	8
Vraag om uitleg van de heer Robert Voorhamme tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het gebruik van benamingen voor studierichtingen in de eerste graad van het secundair onderwijs	12
Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de academisering van het hoger kunstonderwijs	15

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de alternatieve financiering van schoolgebouwen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik wil mijn waardering uitdrukken voor de passage over de schoolgebouwen uit de regeerverklaring. Mijn fractie waardeert ook ten zeerste de principiële beslissing die terzake reeds is genomen.

Wie regelmatig een school bezoekt, kan er echter niet omheen: er is dringend nood aan investeringen in schoolgebouwen. Verouderde en niet-aangepaste gebouwen vergen daarenboven relatief meer onderhouds- en werkingskosten. Denken we bijvoorbeeld aan hogere energiekosten in minder goed geïsoleerde gebouwen. De veiligheid van de gebruikers moet absoluut gegarandeerd zijn. Ik verwijs ook naar het leercomfort voor het onderwijzend personeel en de leerlingen, om nog maar te zwijgen over de vele noodlokalen die jarenlang als klas moeten dienen.

De subsidiebehoefte in het gemeenschaps- en gesubsidieerd onderwijs wordt op circa 1,4 miljard euro geraamd. De Vlaamse Regering besliste op 10 november 2005 tot een eenmalige inhaaloperatie voor de investeringen in schoolgebouwen. Samen met de budgetverhoging voor de reguliere financiering moet dit alternatief denkspoor de achterstand in schoolinfrastructuur drastisch terugdringen. Er wordt 1 miljard euro geïnvesteerd in scholenbouw via aanvullende alternatieve financiering, meer bepaald via de DBFM-formule. De Vlaamse overheid zal daarvoor een privé-vennootschap met financiële aandeelhouders selecteren waarin ze voor 25 percent plus één aandeel zal participeren. Deze vennootschap ontwerpt, bouwt, financiert en onderhoudt de bouwprojecten, en de gebouwen worden gedurende dertig jaar ter beschikking van het schoolbestuur gesteld. Het schoolbestuur betaalt hiervoor een beschikbaarheidsvergoeding aan de vennootschap. Scholen

die in deze formule willen stappen, konden zich tot 6 februari inschrijven om in aanmerking te komen voor de eerste schijf van het investeringsprogramma van 500 miljoen euro. Ik verneem dat hiervoor massaal is ingeschreven.

Mijnheer de minister, uit contacten en gesprekken met schoolbesturen en directies blijkt een aantal zorgen en vragen die ik aan u wil voorleggen. Het is belangrijk dat de zorgen die aan de basis leven, ook hier aan bod komen. Sommige projecten staan sinds meerdere jaren op de wachtlijst van DIGO. Op welke wijze zal men bij de huidige selectie van de projecten rekening houden met de bestaande wachtlijst? Inzake de beschikbaarheidsvergoeding die de scholen zullen moeten betalen is iedereen bezorgd of hierbij voldoende rekening is gehouden met de financiële draagkracht van de scholen. Op welke wijze zult u ervoor zorgen dat de beschikbaarheidsvergoedingen zo laag mogelijk worden gehouden om de kwaliteit van het onderwijs wegens gebrek aan werkingsmiddelen niet in gevaar te brengen? Welke inbreng hebben schoolbesturen in het bouwprogramma van de vennootschap? Wat is de verdere timing voor het ontwerp van decreet en de goedkeuring van de aanvragen? Wanneer zal de eerste steen worden gelegd?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, mijnheer De Meyer, u verwoordt perfect wat er leeft in het onderwijs. Dat is waarschijnlijk de reden waarom niemand zich aansluit bij deze vraag. Er leven inderdaad heel wat vragen en, gelukkig maar, is er heel veel belangstelling voor een project dat in het hart zit van het Vlaamse regeerakkoord, namelijk een grootschalige inhaalbeweging voor bouw en verbouw van scholen.

Ik beklemtoon dat we eigenlijk twee inspanningen doen. Eén inspanning stelt een nieuwe methode van financiering op punt waarbij we heel veel geld mobiliseren voor een snelle inhaaloperatie. Dat is de DBFM-constructie, of Design, Build, Finance and Maintain. Daarnaast gaan we ook werken met een regulier budget voor de traditionele financieringsmethode. We verhogen dat reguliere budget substanti-

eel vanaf dit jaar. Deze inspanning zal blijven lopen en zelfs nog worden versterkt tegen het einde van de legislatuur. We lopen dus op twee benen.

Inzake de inhaaloperatie via de DBFM-methode zijn we er ons zeer goed van bewust dat dit heel wat belangstelling meebrengt, maar ook vragen oproept. Daarom hebben we de verantwoordelijken van het onderwijs, met name de representatieve koepels en het gemeenschapsonderwijs, in belangrijke mate rechtsreeks betrokken door hen zitting te geven in de selectiecommissie die projecten van concrete scholen selecteert. Die projecten zullen dan aan de toekomstige vennootschap worden aangeboden die de DBFM-formule zal operationaliseren.

Zoals u weet, is die selectiecommissie geïnstalleerd en heeft reeds vergaderd. Ze heeft al een eerste benaderende, niet-definitieve selectieoefening gemaakt van een eerste reeks projecten, op basis van criteria die ook al terug te vinden zijn in het voorontwerp dat ik aan de Vlaamse Regering heb voorgelegd, maar dat vanzelfsprekend nog geen decreet is. In dat voorontwerp wordt gesteld dat de selectiecommissie projecten moet selecteren die goed aflijnbaar zijn, de continuïteit van het onderwijs waarborgen, maar ook instaan voor duurzaamheid en een zekere maatschappelijke meerwaarde hebben. We willen immers ook een nieuw soort schoolgebouwen, de scholen van de toekomst bouwen in Vlaanderen.

Mijnheer De Meyer, u vroeg of we zo de vele scholen zullen helpen die vandaag dossiers op de wachtlijst in het traditionele circuit hebben staan. U vroeg of we daarmee de wachtlijsten aanzienlijk zullen kunnen reduceren. Ik denk dat ik daar bevestigend op kan antwoorden, hoewel ik u vandaag geen definitief cijfer kan geven over de verhouding tussen wat we door middel van DBFM zullen realiseren en het daardoor rechtstreeks reduceren van de wachtlijst. Dat zullen we kunnen becijferen als de selectie definitief is en de nog door ons op te richten vennootschap van start is gegaan. Op basis van wat ik hoor van de selectiecommissie, denk ik wel dat heel wat projecten op de wachtlijst voor de klassieke benadering zullen worden geselecteerd voor die nieuwe benadering. Voor het merendeel van de projecten voor de nieuwe benadering zal dit het geval zijn. Dit moet u en de scholen die u vragen stellen, geruststellen.

U bent ook bezorgd over de financiële capaciteiten van de scholen zelf. Ik wil een onderscheid maken tussen verschillende aspecten van die uitdaging. Ik wil beklemtonen dat de nieuwe financieringsfor-

mule, via DBFM, op zich niet de oorzaak kan zijn dat scholen plots voor een grote financiële uitdaging staan. In die nieuwe formule zullen kostenonderdelen worden opgenomen in wat we de beschikbaarheidsvergoeding van het gebouw zullen noemen. Er zullen dus kosten worden opgenomen die vroeger geen deel uitmaakten van de kostencomponent van scholenbouw. Een voorbeeld is dat van de kosten voor het onderhoud, die vroeger geen deel uitmaakten van die component. Scholen moesten dat rechtstreeks financieren, vanuit hun eigen werkingsbudget. Omwille van de financiële en operationele techniek – waar ik niet bij zal stilstaan, daar u die kent – zullen we het onderhoud mee opnemen in wat die vennootschap moet garanderen als gefinancierd met de beschikbaarheidsvergoeding die de school dan gedurende veel jaren moet betalen.

Dat brengt aanzienlijke voordelen met zich mee qua risicospreiding. De vennootschap die ervoor zorgt dat het gebouw uiteindelijk wordt opgeleverd, moet er om die reden voor zorgen dat dit gebouw duurzaam is en niet enorm veel onderhoudskosten vergt, want dan zal de vennootschap er zelf voor opdraaien.

In de sector wordt dus zelf wel gevoeld dat er een kostencomponent wordt geïntroduceerd die vroeger geen kostencomponent van scholenbouw op zich was, maar wel opdook in de werkingsbudgetten. Zo zou ik nog andere voorbeelden kunnen geven. In tegenstelling tot wat her en der wordt verteld, is het niet zo dat de DBFM-techniek, als financiële en operationele techniek, tot veel hogere kosten zal leiden. Ik denk veeleer dat we te maken zullen krijgen met een ander probleem. Deze operatie brengt een aanzienlijke versnelling van de scholenbouw met zich mee. Er zullen veel meer scholen worden gebouwd, weliswaar niet morgen, maar wel in de loop van de komende jaren. Dat doet natuurlijk wel vragen rijzen over de eigen financiële capaciteit van scholen in het gesubsidieerd onderwijs, die steeds voor een deel zelf moeten instaan. Dan gaat het naargelang het geval over 30 à 40 percent van de kosten. Dat is vandaag zo, en dat zal in de toekomst ook zo zijn. Er zullen echter veel meer dossiers tegelijkertijd worden verwezenlijkt. Ik denk dat dit vandaag tot twijfels leidt bij een aantal schoolbesturen. Ze zijn blij dat er een versnelling komt, maar weten natuurlijk ook dat een versnelling met zich meebrengt dat ze hun eigen financiële bijdrage sneller zullen moeten leveren.

Ik heb daar niet meteen een antwoord op, omdat dit onverbrekelijk samenhangt met het feit dat er wordt versneld. Wij willen die wachtlijst versneld

wegwerken. Dat betekent dat de inspanning die we traditioneel vragen van de gesubsidieerde scholen zelf, versneld zal worden gevraagd. Vandaag weten we niet welke impact dat zal hebben, of dat uiteindelijk een remmende factor zal blijken of niet. Het is onze verantwoordelijkheid om in de nieuwe formule de beschikbaarheidsvergoeding – de kosten die de schoolbesturen moeten dragen en die niet worden terugbetaald door de overheid, a rato van 30 à 40 procent – zo laag mogelijk te maken.

In de discussie over het decreet zijn er al wat technieken op tafel gelegd. Dan gaat het over financiële stimulansen die kunnen worden ingebouwd opdat de DBFM-vennootschap die beschikbaarheidsvergoeding en dus de kosten van het bouwen zo laag mogelijk zou houden. De techniek van aanbesteding moet door de vennootschap worden gebruikt bij het zoeken naar een aannemer. Dat wil zeggen dat in concurrentie wordt gegaan en dat de laagste bieder wordt genomen. Er zijn echter nog andere technieken mogelijk, en ik wil nadenken over bijkomende technieken die nog niet op tafel werden gelegd toen het voorontwerp van decreet door de regering werd besproken. Ik denk dat er nog bijkomende technieken zijn waardoor prikkels kunnen worden ingebouwd om goedkoop te bouwen en om bijgevolg de beschikbaarheidsvergoeding te verminderen. Ik spreek me hierover vandaag nog niet in detail uit, maar het is zeker een aandachtspunt.

Ik onderlijn dat dit alles zich zal afspelen op het ogenblik dat de werkingsbudgetten voor het gehele onderwijs sterk zullen vergroten. Een ander spoor in het onderwijsbeleid van de regering bestaat immers uit een aanzienlijke input in de werkingsmiddelen waarmee natuurlijk de resterende 30 tot 40 procent van de beschikbaarheidsvergoeding moet worden gefinancierd. De emmer waaruit men zal putten, zal een stuk groter worden omwille van andere afspraken uit het regeerakkoord. Zo zal de lat gelijk worden gelegd voor alle onderwijsnetten, maar wel in functie van het soort leerlingen dat er over de vloer komt, en dat houdt meer werkingsmiddelen in.

Uw vragen weerspiegelen ook een bezorgdheid over de inbreng van de scholen. Scholen zullen een sterke inhoudelijke inbreng hebben, want tenslotte zijn ze klant van de DBFM-vennootschap. Ze zullen hun rol als klant kunnen spelen. Het is ook belangrijk dat kwaliteitseisen aan bod zullen komen. Ik ga ervan uit dat de aanwezigheid van de Vlaamse Bouwmeester in een adviesfunctie moet bijdragen tot meer aandacht voor kwaliteit. Natuurlijk beslist de inrichtende

macht van de school om al dan niet in zee te gaan met de DBFM-vennootschap, want de volledige vrijheid speelt.

U vroeg naar onze kalender. Voor mij mag het zo snel mogelijk. Ik zou graag hebben dat het voorontwerp van decreet voor het zomerreces kan worden goedgekeurd zodat we in de praktijk projecten kunnen opstarten vanaf het jaar 2007 en de inhaaloperatie in het jaar 2008 op kruissnelheid is.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw voorlopig geruststellende en genuanceerde antwoord.

Voor de scholen maakt het niet uit of het wegwerken van de wachtlijsten gebeurt via de alternatieve formule of via de klassieke formule: ze willen een oplossing voor de noodsituatie. Het is belangrijk dat de scholen die reeds lang op de wachtlijst staan, voorrang krijgen op totaal nieuwe projecten. Ik meen uit uw antwoord te mogen afleiden dat dit het geval zal zijn.

Ik begrijp dat we de beschikbaarheidsvergoeding moeten zien als bestaande uit twee elementen en dat die vergelijkbaar is met de huur of de aflossing van de lening die sommige scholen vandaag betalen, aangevuld met het klein onderhoud. Voor wie bouwt, zijn de kosten voor klein onderhoud de eerste 10 tot 15 jaar minimaal. Daar gaan ook de scholen van uit. De scholen maken zich vooral zorgen omdat voor een aantal instellingen de kosten hoger zullen zijn dan de 25 à 30 procent van de jaarlijkse werkingstoelage die nu veelal wordt gebruikt voor huur en voor aflossing. Als daar fors boven wordt gegaan, dan komt de normale werking van de scholen in het gedrang.

De scholen vragen ook om voldoende inspraak te krijgen tijdens de ontwerpfase, en u zei dat ze een grote inbreng zullen hebben.

Wat de kalender betreft, ben ik blij om te vernemen dat we het ontwerp nog voor het reces zullen krijgen en dat we in 2007-2008 in Vlaanderen volop aan het bouwen zullen zijn.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Joris Vandenbroucke tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over achterstallige schoolrekeningen

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

De heer Joris Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, een tweetal weken geleden werden we geconfronteerd met berichtgeving in de kranten over een gemeente in West-Vlaanderen die ouders voor de rechter sleept wegens het niet betalen van schoolrekeningen. Ik zal het niet hebben over dit concrete geval, maar we weten allemaal dat heel wat gezinnen met problemen kampen bij het betalen van schoolrekeningen zowel voor leerlingen uit het secundair als voor leerlingen uit het lager onderwijs.

Uit schattingen van de vzw SOS Schulden op School blijkt dat van ongeveer 30 percent van de leerlingen een rekening wel eens onbetaald blijft en dat één vijfde van de groep het probleem jarenlang meesleept. Middelgrote scholen zouden op het einde van het schooljaar met een betalingsachterstand van gemiddeld 25.000 euro zitten.

Dergelijke situaties moeten we in de toekomst proberen te vermijden. Het verheugt ons natuurlijk dat u concrete maatregelen aankondigde zoals de maximumfactuur voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs. In uw vorig antwoord bevestigde u nog eens dat de werkingsmiddelen voor de scholen aanzienlijk zullen worden uitgebreid. Dat komt de kostenbeheersing ten goede.

Op dit moment kampen echter al heel wat gezinnen met schulden. Hoe kunnen we naast het voorkomen van een toekomstige schuldenberg, de hardnekkige probleemsituatie die al bestaat, opsporen en wegwerken? Situaties zoals in de gemeente Dentergem moeten worden vermeden.

Mijnheer de minister, stroken de schattingen van SOS Schulden op School met de werkelijkheid? Beschikt u eventueel over meer accuraat cijfermateriaal over de openstaande schulden van ouders bij scholen? Hebt u een zicht op de omgang van de scholen met dit probleem? Zijn er regels of richtlijnen voor de aanpak van hardnekkige betalingsproblemen? Hoe denkt u te kunnen bijdragen aan het wegwerken van de huidige schulden van ouders bij scholen?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik sluit me graag even aan bij deze vraag om uitleg, want de discussie over schoolkosten is natuurlijk niet nieuw. Dat is ook de reden waarom er in het regeerakkoord een passage over werd opgenomen.

Ook in het verleden werden al heel wat studies over dit onderwerp gemaakt. Daaruit bleek onder meer dat vooral de vervoerskosten vrij hoog zijn en dat ouders wel bereid zijn om iets te betalen voor de opvoeding van de kinderen of de schoolkosten, maar dat het bedrag binnen de perken dient te blijven.

Een discussie die nooit ten gronde werd gevoerd, is die over de vraag wat er nodig is om de eindtermen te bereiken. We kunnen daar in grote lijnen wel een voorstelling van maken, maar op een bepaald moment bevinden we ons op een moeilijke grens met de vraag of iets tot het halen van de eindtermen behoort of niet. We moeten nog een inspanning leveren inzake deze discussie.

Tijdens de vorige legislatuur werden enkele schuchtere pogingen ondernomen om meer transparantie in het geheel te verkrijgen. Ik denk aan het opnemen van de kosten in het schoolreglement, al ben ik me ervan bewust dat niet alle ouders dat ook lezen. De kosten vormen ook een element van overleg in de participatiestructuren. Er moet met andere woorden worden gepraat over de kosten, en dat is heel belangrijk. In het verleden heb ik als leerkracht en als ouder vaak vastgesteld dat leerkrachten niet met elkaar afspreken wat ze de leerlingen vragen om aan te kopen. Het gevolg daarvan is dat ouders soms 'zotte kosten' of dubbele kosten doen. Als leerkrachten in verschillende leerjaren hetzelfde materiaal gebruiken, kunnen broers en zussen hetzelfde materiaal gebruiken of het van elkaar overnemen.

Mijn partij is voorstander van een aantal concrete maatregelen en van een maximumfactuur, maar men mag niet alles verwachten van de overheid alleen. Alle betrokkenen moeten een inspanning leveren en hun verantwoordelijkheid opnemen. Ik denk hierbij aan de leerkrachten die meer overleg zouden moeten plegen en aan de ouders die af en toe 'neen' moeten durven zeggen, want veel kosten hebben niet echt met de school te maken, maar doen de algemene factuur wel oplopen. Ik denk ook aan de lokale besturen. Ik ken een aantal heel goede voorbeelden waarbij

gemeentebesturen en OCMW's samen met het LOC initiatieven ontwikkelden om scholen bij elkaar te brengen en de discussie over kosten op school te voeren. Dat leidt tot heel goede resultaten. Het is bijna een bewustwordingsproces, want door erover te praten en bewust te zijn van de kosten kunnen de kosten al verlagen. Ook kan er een regeling worden opgesteld voor kinderen die anders door de mazen van het net dreigen te vallen.

In de praktijk worden dus al enkele goede initiatieven genomen. Het tijdschrift Klasse besteedt vaak aandacht aan dergelijke concrete voorbeelden. Ook een aantal organisaties, zoals SOS Schulden op School, doen dat.

Ik herhaal dat we uiteraard voorstander zijn van de concrete maatregelen, maar dat we ook voorstander zijn van sensibilisatie van de betrokkenen opdat ze zelf inspanningen leveren.

Mijnheer de minister, weet u of het opnemen van de kosten in het schoolreglement en het overleg in de participatiestructuren worden opgevolgd? Kan dat in de nabije toekomst worden geëvalueerd?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit me graag aan bij de vraag van de heer Vandenbroucke, omdat ik in oktober naar aanleiding van de dag van de armoedebestrijding al een vraag heb gesteld over de betalingsmoeilijkheden van ouders en over de initiatieven die u aangekondigde.

U vertelde toen dat er heel weinig opvolging is, dat het heel moeilijk is om aan cijfergegevens te komen over het aantal onbetaalde facturen en dat het niet makkelijk is om te weten of er een wijziging merkbaar is sinds de nieuwe reglementering.

Mijnheer de minister, u kondigde vier zaken aan. Ik ben benieuwd of er al nieuws over te melden valt. U vertelde dat het HIVA een onderzoek plande naar de kostprijs van het basisonderwijs. Is dat ondertussen afgerond? Zo niet, wanneer denkt u dat het klaar zal zijn?

In uw beleidsnota staat dat u een overleg plant met de inrichtende machten. In oktober vertelde u dat de voorbereidingen voor dat overleg werden getroffen. Heeft het al plaatsgevonden? Hebt u al een resultaat ervan?

U zei ook dat u inzake de invoering van de kosteloosheid vanaf het zesde leerjaar en de daaraan verbonden discussie over de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen aan de administratie had gevraagd een conceptnota te maken. Is er op dat vlak al iets gebeurd?

Over de inschakeling van de vier ervaringsdeskundigen binnen Onderwijs kondigde u een wetenschappelijke studie aan. U vertelde niet door wie de studie zou worden uitgevoerd, maar wel dat u begin dit jaar over het onderzoeksrapport zou beschikken. Is het er al?

De voorzitter: Mevrouw Tamsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Tamsamani: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik ken een aantal gevallen waarbij leerlingen op de eerste schooldag van een leerkracht of de directie een onbetaalde factuur van het voorgaande schooljaar onder de neus krijgen geschoven. Soms worden kinderen gewoon van school gestuurd om thuis centen te halen en bij terugkomst de factuur te betalen. Ik vind dit niet kunnen. Bent u op de hoogte van dergelijke praktijken? Wat is uw houding terzake?

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mijnheer de minister, scholen moeten er vooral toe worden aangezet om prijsbewust en uitgavenbewust te zijn. Misschien kunnen ze via de scholengemeenschap worden aangemoedigd om over te gaan tot centrale of gezamenlijke aankopen van een aantal zaken. Die kunnen dan tegen de verminderde prijs aan de leerlingen worden aangeboden. De 'winsten' mogen dus niet naar de scholen gaan, maar moeten de leerlingen ten goede komen.

Ik stel me vragen bij bepaalde uitgaven. Moeten lagere scholen buitenlandse reizen maken? Ik heb vastgesteld dat een zesde leerjaar een reis maakt naar Tsjechië. Ik vraag me af wat die leerlingen de volgende jaren zullen mogen doen. Scholen moeten prijsbewust en uitgavenbewust werken.

Ik sluit me aan bij mevrouw Tamsamani: kinderen mogen niet geconfronteerd worden met onbetaalde rekeningen. Dat kan niet. Ik dacht dat dit zo in de nota over basisonderwijs stond. De scholen moeten dergelijke kwesties rechtstreeks met de ouders regelen opdat de kinderen niet worden gestigmatiseerd. De scholen kunnen worden aangezet tot het organiseren van afbetalingssystemen. Ouders kunnen bepaalde

zaken wel betalen, maar niet alle rekeningen mogen in september worden gestuurd. Misschien kan worden gewerkt aan de hand van een afbetalingsplan of een provisie zodat de uitgaven over heel het schooljaar worden gespreid.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, de schattingen waarvan de kranten melding maakten, waren afkomstig van de heer D'Hondt van de organisatie SOS Schulden op School. Ik heb laten navragen waarop de schattingen gebaseerd zijn. Als de heer D'Hondt spreekt over 30 percent van de ouders die moeilijkheden hebben om de rekeningen te betalen, dan gaat het niet enkel over de ouders die de schoolrekeningen niet zou betalen, maar ook over ouders die moeite ervaren met het betalen van de schoolrekeningen. Het gaat bijvoorbeeld om ouders van wie het kind af en toe niet deelneemt aan een uitstap omdat die te duur is, om ouders die zich thuis zelf een aantal basisbehoeften ontzeggen opdat ze toch maar de schoolrekening van hun kind zouden kunnen betalen. Het gaat dus ook over mensen die betalen.

De schatting is gebaseerd op een heel brede inschatting van armoede onder onze bevolking. Meestal wordt de armoede in de bevolking geschat wordt op ongeveer 15 percent. Voor die mensen is het zeker niet evident om de schoolrekeningen te betalen. De heer D'Hondt vermoedt dat er naast deze groep een minstens even grote groep van gezinnen is voor wie de schooluitgaven een harde dobber zijn. Zo komt hij uit op 30 percent.

Het departement Onderwijs beschikt niet over gegevens die ons toelaten om iets in die zin te zeggen. Wel kan op basis van heel wat berichten en anekdotes worden gesteld dat steeds meer gezinnen verzanden in betalingsmoeilijkheden en noodgedwongen schulden maken. Minstens één vijfde van de bevolking zou het in dit opzicht moeilijk hebben. Ook onbetaalde schoolrekeningen maken deel uit van deze brede schuldenproblematiek. Ik durf geen precies cijfer te geven, maar ik ben er mij van bewust dat elke school wellicht met dit probleem geconfronteerd wordt. Anderzijds denk ik dat er ook grote verschillen bestaan tussen de scholen omwille van de verschillende samenstelling van de leerlingen die de school bevolken.

U vroeg of er specifieke regels of richtlijnen bestaan. Ik verwijs naar artikel 27, paragraaf 3, van het

decreet Basisonderwijs en voor het secundair onderwijs naar het mozaïekdecreet XIII van 13 juli 2001 waarin staat dat schoolbesturen – na overleg binnen de schoolraad – dienen uit te werken wat de afwijkingen zijn die op de bijdrageregeling worden toegekend. In principe moet elke basis- en secundaire school een regeling hebben voor ouders die het moeilijk hebben om de schoolrekening te betalen. Mevrouw Vanderpoorten zei dat er tijdens de vorige legislatuur al schuchtere stappen zijn gezet, maar eigenlijk is ze te bescheiden. Er zijn toen al belangrijke dingen gebeurd, en zeker een heel stuk sensibilisering.

Het is de vraag hoe scholen in realiteit met deze problematiek omgaan. De enige gegevens waarover het departement beschikt, zijn gebaseerd op een screening van bijdrageregelingen door het HIVA. Dit gaat echter over de situatie in een aantal basisscholen in 2002. Uit een screening van ongeveer 288 bijdragelijsten bleek toen dat bepaalde basisscholen in de mogelijkheid voorzien van een aangepaste betalingsmodaliteit voor gezinnen met betalingsmoeilijkheden. Een vermindering, uitstel, spreiding of kwijtschelding van betaling zijn de meest voorkomende afwijkingen. De helft van de gescreende schoolreglementen bevat een verwijzing naar een aangepaste betalingsmodaliteit. Meestal blijft het echter bij een algemene verwijzing of de vraag om de directeur te contacteren in geval van betalingsproblemen. Slechts vijf scholen van de 288 specificeren in hun schoolreglement wat ze bedoelen met de term 'aangepaste betalingsmodaliteit'. Sommige scholen kiezen voor een vermindering van de bijdrage, in andere scholen gaat het om een spreiding van de betaling. Bij deze cijfers merk ik evenwel op dat in 2002 de verplichting om een bijdrageregeling op te stellen vrij nieuw was. Wellicht mogen we ervan uitgaan dat ondertussen heel wat meer scholen een regeling voor minder gegoede ouders hebben uitgewerkt. Over de situatie in het secundair onderwijs hebben we geen gegevens.

Op de vraag hoe we scholen kunnen helpen de huidige problemen van openstaande schoolrekeningen op te lossen, zou ik willen verwijzen naar de organisatie SOS Schulden op School. Wij subsidiëren hun pilootproject waardoor ze een 25-tal scholen ondersteunen in het realiseren van goed maar goedkoop onderwijs. Ik geef er de voorkeur aan om via dergelijke projecten scholen te ondersteunen en zo hun beleidsvoerend vermogen te versterken. Ook andere scholen kunnen heel wat leren van deze pilotscholen, want het is niet evident om met deze problematiek om te gaan. Het gaat steeds om een spanningsveld tussen enerzijds het pedagogische beleid van een

school waarbij initiatieven worden genomen om de wereld van de kinderen te verruimen, om kinderen zich goed te laten voelen en het onderwijs levendig te maken, en anderzijds het voeren van een verantwoord financieel schoolbeleid waarbij de last niet te zwaar mag zijn voor de ouders. U kunt een overzicht krijgen bij de vzw van mogelijke acties. Ik ga met u akkoord dat verschillende instanties zoals het lokale overlegplatform, steden en gemeenten, het OCMW of het CLB hierbij een rol kunnen spelen.

Ik wil er toch op wijzen dat ook de Vlaamse overheid niet zomaar in de bres kan springen voor onbetaalde warme maaltijden. Warme maaltijden zijn een extra service die door sommige scholen worden aangeboden, maar die geen verband houden met onderwijs als dusdanig. Dat brengt me bij de vraag wat kosteloosheid is, maar dat is niet zo eenvoudig. Momenteel laat ik onderzoeken welke onderwijskosten absoluut kosteloos moeten zijn. Warme maaltijden of andere extra aangeboden diensten vallen daar echter niet onder. De enige beperking terzake is dat de gevraagde prijs in relatie moet staan met de kostprijs voor de school. Dit principe wordt bewaakt door de commissie voor Zorgvuldig Bestuur.

Ik wil sterk onderlijnen wat mevrouw Vanderpoorten heeft gezegd. Er is in de vorige legislatuur al heel wat voorbereidend werk gebeurd, waaronder sensibilisering. Dat is belangrijk. De overheid moet duidelijke bakens uitzetten, en daar is nog werk aan. Dit moet echter ook in de school zelf worden gerealiseerd via het schoolbeleid en via participatie van betrokkenen, met name de ouders. Dat is essentieel. De overheid kan dit niet in elke school waarmaken. Die klemtoon is absoluut terecht. We moeten ervoor zorgen dat participatie mogelijk is, dat de basisprincipes duidelijk zijn en voldoende scherp worden gesteld. Daar wordt aan gewerkt.

Mevrouw Poleyn vroeg naar de timing. Er loopt inderdaad een nieuw HIVA-onderzoek, maar ik zal daar geen resultaten van krijgen voor de zomer. Dat is een beetje vervelend, want we wachten erop om een concrete inschatting te kunnen maken van de kostenonderdelen. Ik heb om die reden nog geen overleg opgestart met de inrichtende machten. Ik keek ook uit naar het advies van de Vlaamse Onderwijsraad dat we nu hebben binnengekregen. Het geeft een aantal algemene beschouwingen weer met betrekking tot kosteloosheid en kostenbeheersing. Ik heb aangekondigd dat ik een duidelijk concept wil uitwerken met het departement. Ik ben gewonnen voor het kosteloos houden van het basisonderwijs voor

wat echt nodig is voor de eindtermen. Ik pleit voor een beperking in de vorm van een maximale factuur die scherp is voor de dingen die bijdragen tot het verlevendigen van de eindtermen. Ik pleit ook voor een meer soepele maximale factuur die vastligt voor uitstappen die losstaan van de eindtermen, maar die wel door scholen worden aangeboden. Ik wil met dat concept verder werken zonder dat ik het al verder heb gepreciseerd, want het is eenvoudiger om op een rijtje te zetten wat kosteloos moet zijn voor het basisonderwijs. Voor het secundair onderwijs is dat een stuk complexer. Daarom heb ik nog geen publieke aanduiding gegeven van wat ik denk dat daar de benadering moet zijn. Ik ben daar nog over aan het nadenken.

Mevrouw Poleyn, u hebt een vraag gesteld over de ervaringsdeskundigen, maar daar durf ik niet op te antwoorden omdat ik de evaluatie waarover u het hebt niet in mijn hoofd heb. Ik moet dat even nakijken.

De dames Temsamani en Van Kerrebroeck klagen iets aan waar ik geen weet van heb. Als dit zich voordoet, dan is dat echter niet goed. We moeten kinderen niet beladen met het financiële wangedrag van de ouders. Dat moet anders worden aangepakt, maar ik heb daar geen concrete aanduidingen van.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

De heer Joris Vandenbroucke: Mijnheer de minister, ik dank u voor het erg uitgebreide antwoord. Het verwondert me een beetje dat er zo weinig gegevens bekend zijn, maar dat wordt gecompenseerd door het feit dat u uitgaat van de schattingen van SOS Schulden op School. Ik onthoud dat er op heel wat plaatsen goede praktijkvoorbeelden zijn van hoe met kleine maatregelen een heel groot verschil kan worden gemaakt. Mijnheer de minister, ik roep u op om er verder werk van te maken om dat soort projecten te subsidiëren of er ten minste voor te zorgen dat die informatie goed wordt uitgewisseld tussen scholen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. U zegt dat het voor het basisonderwijs iets eenvoudiger is dan voor het secundair onderwijs om af te bakenen wat kosteloos moet zijn en dat u het nog niet direct publiek zult maken voor het secundair onderwijs. Ik zou u willen vragen om als u er uit bent, dit eerst aan het parle-

ment te laten weten zodat we erover kunnen debatteren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over jongeren die zonder startkwalificaties de school verlaten

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in België, maar ook in Vlaanderen, ligt het aantal leerlingen dat de school verlaat zonder startkwalificaties vrij hoog. We slagen er ook niet echt in om dat aantal terug te dringen.

Het niet hebben van startkwalificaties is een belangrijke hinderpaal om werk te vinden. U schrijft in de nota met betrekking tot het Vlaamse Meerbanenplan: 'Het knelpunt van de jeugdwerkloosheid situeert zich bij jongeren die zonder diploma secundair onderwijs in de werkloosheid terecht komen.' 30 procent van de jongeren die hoogstens een tweede graad haalden, zijn een jaar na het 'afstuderen' nog steeds werkzoekend. Dat is dubbel zo hoog als gemiddeld, en 10 procent van deze groep heeft zelfs nog geen enkele werkervaring opgedaan.

In het Generatiepact werd beslist om laaggeschoolde jongeren maximaal te stimuleren door een snellere activering van de wachtuitkeringen. Deze maatregel kan worden gecombineerd met de federale doelgroep- en startbaanvermindering voor jongeren. In het Vlaams banenplan tracht u de ongekwalificeerde uitstroom te voorkomen door de ontwikkeling van een nieuwe kwalificatiestructuur, de mogelijkheid van deelattesten en initiatieven ter verbetering van de studiekeuze.

We staan in Europa uiteraard niet alleen met dit probleem. In Nederland doet zich dezelfde problematiek voor. Het Centraal Planbureau heeft er een analyse gemaakt op basis van een literatuurstudie. Volgens die studie zou de omvang van het voortijdig schoolverlaten in Nederland niet gekend zijn, maar het wordt geraamd op 64.000 jongeren in het schooljaar 2003-2004. Of het Nederlandse beleid tot betere

resultaten of studieprestaties leidt, is niet bekend. Een inventarisatie van buitenlandse studies naar de effectiviteit van het vroegtijdig schoolverlaten en naar de programma's daarvoor wijst uit dat slechts een deel van de onderzochte programma's positief bijdraagt tot het verminderen van de uitval.

Eén merkwaardige conclusie is me wel opgevallen: vooral financiële prikkels voor leerlingen, leraren of scholen lijken het meeste perspectief te bieden om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Voorbeelden zijn periodiek financiële bijdragen voor deelname aan onderwijs na de leerplichtige leeftijd en bonus- en intensieve programma's met coaches gericht op de sociale ontwikkeling van de risicjongeren kunnen de studieprestaties verbeteren. Een voorbeeld is het recent ingevoerde programma in Groot-Brittannië waarbij 16- tot 18- jarigen een wekelijkse toelage krijgen als ze na de leerplicht onderwijs blijven volgen. Ik ben me ervan bewust dat die argumentatie misschien onwezenlijk kan klinken in de Commissie voor Onderwijs, en ik had deze vraag ook willen stellen in de Commissie voor Werk.

Mijnheer de minister, hebt u zicht op het aantal schoolverlaters zonder basiskwalificaties? Werd bij ons reeds het effect gemeten van de maatregelen om de vervroegde schooluitval tegen te gaan? Hebt u overwogen om financiële prikkels aan te wenden om risicjongeren aan te zetten hun onderwijs verder te zetten? Waarom werd dit idee niet opgenomen in het actieplan Jongeren voor dertien steden en gemeenten?

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: Mevrouw de voorzitter, het aantal schoolverlaters zonder startkwalificaties ligt in Vlaanderen inderdaad vrij hoog. De conclusie van de heer Laurys zal wel kloppen, en financiële prikkels zullen wellicht het meeste perspectief bieden om vroegtijdige schoolverlaters terug te dringen. Hij gaf het recent ingevoerde programma in Groot-Brittannië als voorbeeld. Ik wil evenwel opmerken dat ik het nogal moeilijk heb met dit systeem. Mijnheer de minister, hoe staat u daar tegenover?

Het lijkt me de omgekeerde mechaniek. De vaak onwillige student krijgt geld om het niet goed te doen in het onderwijs. Wie twijfelt om verder te doen, wie zijn of haar best niet doet, wie twijfelt om af te haken en het dan toch niet doet, wordt financieel beloond om verder te doen. Het zou bijna een door de over-

heid bereidwillige aangeboden vorm van chantage kunnen zijn: ‘Ik dreig ermee de school te verlaten. Wat bied je mij als ik toch blijf?’ Het is een bizar systeem. De goede, gemotiveerde student die vaak ook hard moet knokken voor zijn of haar resultaten, krijgt niets. Het is maar normaal dat diegene die zijn best doet en er hard voor werkt, niets krijgt. Is het ook niet zo dat een groot deel van de niet-gekwalificeerde uitstroom uit allochtonen bestaat? Voor die groep denk ik bovendien dat dit bonussysteem niet zal werken, omdat de culturele basisattitude niet wordt veranderd. Een toekomstbeeld met een interessante en behoorlijk betaalde job moet dé motivatie zijn om verder te studeren. De jongeren moeten de aangevatte studies afmaken in plaats van genieten van het hier gesuggereerde financiële bonussysteem.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil me aansluiten bij de heer Laurys, en ik geef de heer Marginet geen gelijk. Mensen volgen vanuit verschillende invalshoeken onderwijs en met verschillende kwalitatieve basissen. Ons onderwijs is daar ook op gebaseerd, en dat is maar goed ook.

Er is inderdaad een te grote uitstroom van jongeren zonder startkwalificaties. Op zich is dat voor de arbeidsmarkt niet negatief indien die jongeren in extremis nog over de mogelijkheid zouden beschikken om een juiste attitudeverwerving te kunnen aanleren. Ik denk dan aan op tijd komen, de nodige zelfdiscipline aan de dag leggen en op regelmatige basis functioneren. Mijnheer de minister, hebt u er zicht op of we genoeg aandacht besteden aan het trainen van die attitudeverwerving? Pas dan kunnen ze ook in een arbeidscontext functioneren.

De voorzitter: Minister Vandembroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandembroucke: Mevrouw de voorzitter, als we spreken over het aantal jongeren dat de school verlaat zonder startkwalificaties, dan is niet altijd meteen duidelijk over welke jongeren het nu concreet gaat.

Afhankelijk van de definitie die wordt gekozen, kunnen zeer uiteenlopende cijfers worden verkregen. Ik opteer voor de definitie die we in Europees verband gebruiken om de evolutie in het kader van de afgesproken benchmark op te volgen en die ook aansluit bij de definitie die u in uw vraagstelling gebruikte,

namelijk jongeren met een basiskwalificatie. Onder die Europese definitie vallen jongeren tussen 18 en 24 jaar die geen onderwijs of opleiding meer volgen en niet beschikken over hetzij een diploma van het tweede jaar van de derde graad ASO, TSO of KSO, hetzij een getuigschrift van het tweede jaar van de derde graad BSO, hetzij een getuigschrift van de leertijd, hetzij een (eind)getuigschrift Buitengewoon Secundair Onderwijs Opleidingsvorm 3 of 4, hetzij een (eind)getuigschrift Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs.

Jongeren tussen 18 en 24 jaar die daar dus niet over beschikken en geen opleiding of onderwijs volgen, beschouwen we als niet-gekwalificeerd. Ik beklemtoon dit, omdat ik ervan uitga dat we een jongere die het tweede jaar van de derde graad BSO heeft gedaan en een getuigschrift heeft gekregen of een jongere die deeltijds beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd en een getuigschrift heeft gekregen, moeten beschouwen als gekwalificeerd. Misschien zijn we niet helemaal gelukkig en hopen we dat hij later in het volwassenonderwijs ook zijn diploma hoger secundair onderwijs zal behalen, maar eigenlijk beschikt die persoon wel over een basiskwalificatie. Ik pleit dus voor die definitie, die overigens ook de Europese is.

De EU heeft in het voorjaar van 2003 gesteld dat het Europese gemiddelde van deze jongeren tegen 2010 niet hoger dan 10 procent zou mogen liggen. In het Vlaamse Gewest beantwoordde in 2004 10,1 procent van de jongeren aan deze criteria. In 1999 was het aandeel 13,8 procent. In 2000 was dit nog 10,5 procent en tot 2004 varieert dit cijfer tussen 10 en 11 procent.

Ik heb de cijfers voor 2005 gisteren laten berekenen omwille van uw vraag. Die zijn er nu net. Voor 2005 staat de teller helaas opnieuw op 12,2 procent. Er was een stabilisatie, maar als we het recentste cijfer bekijken, kunnen we zeker niet spreken van een daling. Er is veeleer sprake van een stijging. Dit moeten we toch wel even onderzoeken. De bron van deze gegevens is de Doorlopende Enquête naar de Arbeidskrachten of Labour Force Survey van Eurostat, die wordt uitgevoerd door het NIS. Ik kan u de cijfers terzake bezorgen voor Vlaanderen, België, het Europa van de 15 en het Europa van de 25.

U vroeg of er bij ons al een effect werd gemeten van de maatregelen die tot nog toe werden genomen om de vervroegde schooluitval tegen te gaan. Ik wil voorzichtig zijn, want belangrijke maatregelen die kunnen worden genomen, hebben ongetwijfeld niet

meteen een onmiddellijk effect. We moeten dus mikken op de wat langere termijn. Het zou zeker voorbarig zijn om conclusies te willen trekken op basis van een schommeling in de cijfers gedurende één jaar. Ik durf daar vandaag dus niet veel over te zeggen. Ik denk ook niet dat er een zeer uitgesproken beleid is gevoerd waarvan we nu plots al de effecten zouden moeten zien.

U vroeg of ik financiële prikkels wil gebruiken. Er moet worden gepreciseerd wat daarmee wordt bedoeld. De belangrijkste financiële prikkel voor die jongeren die in het deeltijds beroepssecundair onderwijs zitten, is het vinden van een werkervaringsplaats. Het systeem is daar ook op gebaseerd. De vraag is of we daarvoor zorgen. Momenteel ben ik bezig met het uitrollen van een beleid waarbij er meer werkervaringsplaatsen worden gezocht en er, voor jongeren die nog niet meteen rijp zijn om terecht te kunnen in een bedrijf, voortrajecten en brugprojecten komen. Daarbij is het de bedoeling geleidelijk aan – het zal zeker nog niet voor dit schooljaar zijn – te komen tot een steeds meer ingevuld voltijds engagement voor deze jongeren in het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Dat is heel essentieel als we het hebben over het toch succesvol trachten te beëindigen van de schoolloopbaan, ook door de zwakste groep.

Ik kan u de cijfers geven van de financiële inspanningen die het Vlaamse Gewest terzake doet. Natuurlijk is dat slechts onrechtstreeks een financiële prikkel voor de jongere. Het gaat immers ook over omkadering en dergelijke, maar uiteindelijk betekent het ook wel rechtstreeks een financiële prikkel voor de jongere. Idealiter verlopen de zaken zo dat die prikkel sterker wordt naarmate de jongere dichter bij een bedrijfservaring komt.

Wie een voortraject volgt, krijgt straks een beperkte vergoeding. Wie in een brugproject zit, ontvangt een iets hogere vergoeding. Concrete arbeidsdeelname in een bedrijf levert een nog hoger bedrag op. Dat is eigenlijk het ideaalbeeld van het traject waarin zo'n deeltijds studerende jongere zit. Ik beweer niet dat we daar vandaag altijd in slagen. Dat is iets anders.

De federale regering heeft, in het kader van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid, gekoppeld aan het Generatiepact, het idee op de agenda gezet dat er een soort financiële bonus zou worden gegeven die de jongere zelf zou versterken. Dat maakte eigenlijk deel uit van het federale plan. Ik heb daarover overlegd met de federale overheid. Ik vind dat een interessant idee. Wel heb ik mijn medewerkers gevraagd na

te denken over de mogelijkheid, indien een dergelijke financiële prikkel er zou komen, die dan zou worden betaald met federaal geld en een extra prikkel is, bovenop wat ze kunnen krijgen als ze aan het werk gaan, om de uitkering van die bonus te koppelen aan de aanwezigheid op school tijdens de twee veronderstelde schooldagen van de deeltijds werkende jongeren. Mijnheer Laurys, dan komen we al in de buurt van wat u beschrijft.

Ik ben nog aan het nadenken over hoe we dat moeten implementeren en het belang dat we daaraan moeten hechten. Ik heb dat aangegeven als één van de ideeën in het spijbelactieplan. Ik ben echter wat voorzichtig. Mijnheer Marginet, ik ben het niet eens met uw stelling dat de cultuur van allochtonen per definitie ongunstig is voor arbeidsdeelname. Wel vind ik dat we niet het negatieve signaal mogen geven dat jongeren die het voltijds onderwijs verlaten, daarvoor een financiële bonus krijgen. Het signaal dat we wel moeten geven is dat die jongeren die al vervroegd van de arbeidsmarkt willen proeven, daarvoor degelijk moeten worden betaald, als ze dat goed doen. Dat is een positief signaal. Daarom heb ik de federale regering laten weten dat, indien ze komt aanzetten met een dergelijke financiële prikkel, ik dat idealiter zou willen koppelen aan de effectieve aanwezigheid op school, in het deeltijds onderwijs.

Er valt nog meer te zeggen over de financiële inspanningen, namelijk de inspanningen die wij doen om in ons beleid meer kansen te geven aan jongeren. Dan heb ik het eigenlijk niet alleen meer over de deeltijds schoollopenden, maar ook over de voltijds schoollopenden. Zo is er de vraag wat we doen om deze jongeren, wanneer ze de school – liefst gekwalificeerd, maar misschien niet gekwalificeerd – verlaten na een voltijdse schoolcarrière, perspectieven te geven op werk. Daar valt heel wat over te zeggen.

Eigenlijk begint dit bij een goede oriëntering en studiekeuze. De CLB's, maar ook andere instanties hebben daarbij een belangrijke rol te spelen. Het begint bij een goede afstemming tussen VDAB en onderwijs met betrekking tot de opleiding, met het wederzijdse gebruik van elkaars infrastructuur. Het begint bij een goede afstemming van de acties van de VDAB en het onderwijs met betrekking tot het ondersteunen van de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Het begint bij allerlei concrete projecten van samenwerking op het terrein. Ik kan in dat verband verwijzen naar de reeds bestaande samenwerking tussen VDAB en onderwijs inzake logistiek en de automobiellindustrie.

Binnen het onderwijs moet worden nagedacht over de wijze waarop we succeservaringen bij jonge mensen kunnen stimuleren. Destijds werd het experiment van de modularisering van het beroepsonderwijs opgezet, vanuit de notie dat via korte modules concreet voor jongeren wordt geïllustreerd wat hun inspanningen opleverden en zo succeservaring wordt gestimuleerd. Wetenschappelijk onderzoek geeft geen eenduidig antwoord op de vraag of dit werkt. We moeten dit idee echter verder bekijken.

Er is ook het belang van deelcertificaten. Ik kom net van een studiedag die we hebben georganiseerd over de kwalificatiestructuur die de EU voor heel Europa wil omschrijven en de Vlaamse kwalificatiestructuur die daarin moet passen. Dat brengt natuurlijk ook een debat en een denkproces op gang over het concrete kwalificeren en attesteren. Het is belangrijk dat er ook deelcertificaten worden uitgereikt.

Er moeten hoe dan ook versterkende maatregelen worden genomen in het beroepsonderwijs. Ik had het daarnet al over werkervaringsplaatsen voor de deeltijds werkenden, over brugprojecten en voortrajecten, maar ook voor de voltijds lerenden moet er in stageplaatsen worden voorzien die de moeite zijn. Er moet worden gezorgd voor stagegevers. Er is de hele problematiek van hun kosten voor het arbeidsgeneeskundig onderzoek. We zijn nu een belangrijke maatregel aan het implementeren om die kosten op te vangen. Er moet ook aandacht zijn voor talentontdekking en -ontwikkeling. Er moet geld zijn voor de basisuitrusting in industriële sectoren, die dat soort onderwijs ook aantrekkelijk en up-to-date maakt. Er moeten premies komen om de financiële lasten te verminderen als de jongeren zelf een uitrusting moeten aanschaffen. Er is dus heel wat te doen.

Vervolgens is er de vraag wat we doen om de zuigkracht vanuit het bedrijfsleven te vergroten. Terzake nemen we maatregelen waarnaar u zelf al verwees: de activering van wachttuitkeringen, een verbreding van de instapopleiding, doelgroepvermindering voor jongeren, invoegbedrijven, enzovoort.

U vroeg waarom ik het idee van de financiële prikkels voor jongeren niet heb overgehouden in het Actieplan Jongeren in Steden en Gemeenten. Het hele arsenaal dat ik nu zeer snel heb opgesomd, zit in dat actieplan. Zo zeg ik aan de lokale verantwoordelijken dat ze de activering van wachttuitkeringen moeten gebruiken in dat actieplan. Hetzelfde geldt voor instapopleidingen en individuele beroepsopleiding. Als de door de federale regering in het vooruitzicht

gestelde financiële prikkel op punt wordt gesteld, laten we dit alles dan gebruiken.

Ik sluit deze dingen dus helemaal niet uit, het is een misverstand dat te denken. We zijn hier nog lang niet mee klaar. Ik ben toch al een tijdje bezig met het beleid in diverse sectoren, domeinen en niveaus, en de problematiek van de deeltijds lerende en deeltijds werkende jongeren is één van de meest complexe problemen waarmee ik als beleidsverantwoordelijke ooit te maken heb gehad. We moeten immers zorgen voor zowel motivatie als aanbod. We moeten zowel kansen geven als inspanningen vragen. Dat is niet eenvoudig. De problematiek van deze jongeren is ook erg complex. Ze lopen gebukt onder heel wat maatschappelijke problemen. Dit is dus moeilijk. Het valt niet op te lossen met een koninklijk besluit, een besluit van de Vlaamse Regering, een decreet of een wet: het zal een volgehouden inspanning vragen.

Ik laat overigens ook de realiteit op het terrein beter in kaart brengen. De gegevens die we krijgen van de scholen, meer specifiek de centra voor deeltijds onderwijs, zijn te ruw. Ze laten niet toe de realiteit van het al dan niet inschakelen van de jongeren goed in te schatten. We zijn bezig om dit alles te vervolmaken. Dat moet ons toelaten het beleid verder op punt te stellen, zonder mirakeloplossingen te beloven. Dit beleid moet echter wel de kern uitmaken van de onderwijsinspanningen van de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het was inderdaad niet mijn bedoeling te zeggen dat dit had moeten gebeuren. Dit idee was me bijgebleven toen ik de samenvatting las van de studie van het Centraal Planbureau in Nederland. We moeten steeds voorzichtig zijn met wetenschappelijke studies, zeker als het gaat over literatuurstudies. Die vindt men immers in alle richtingen.

Ik ben het met u eens: misschien moeten we wachten tot de maatregelen die nu zijn genomen op kruissnelheid zijn gekomen. Dan kan er een evaluatie plaatsvinden.

U zei zelf dat motivatie een van de belangrijkste problemen is. Ik wil erop wijzen dat de eenvoudigste maatregelen soms de meest efficiënte blijken, en ik wil de vergelijking maken met de weerwerkpremie. Dat is een eenvoudige financiële prikkel die wordt gegeven aan vijftigplussers om te werken. Misschien

is dat efficiënter dan bepaalde andere, vrij abstracte en ingewikkelde constructies. Om te motiveren moet men soms heel kort op de man spelen. Mijn partij heeft trouwens een voorstel geformuleerd voor een Zilversprong voor vijftigplussers. Dat is iets gelijkaardigs: er wordt een belangrijk fiscaal voordeel gegeven aan mensen die blijven werken nadat ze 55 zijn geworden. Het is dat idee dat me deze vraag deed stellen. Zou dat geen mogelijkheid zijn als het gaat over jongeren uit deze doelgroep? Misschien is dat inderdaad nog wat voorbarig.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw nadruk op de aanwezigheid. Dat ontkracht bepaalde suggesties dat dit zich alleen zou beperken tot een bepaalde groep.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Robert Voorhamme tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het gebruik van benamingen voor studierichtingen in de eerste graad van het secundair onderwijs

De voorzitter: De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Mevrouw de voorzitter, met mijn vraag borduur ik wat voort op de vraag van de heer Laurys, over het vrij grote aantal jongeren dat zonder startkwalificatie op de arbeidsmarkt belandt. Uit internationale onderzoeken en zeker uit de resultaten van het Pisa-onderzoek blijkt immers dat de leeftijd waarop de studiekeuze plaatsvindt een belangrijke invloed heeft op succes in de onderwijs-carrière.

In dat verband heb ik een aantal vreemde vaststellingen gedaan. De discussie over de rol van de middenschool is achter de rug. Er is een compromis bereikt over de indeling van dat secundair onderwijs. Ik stel echter vast dat er opnieuw een tendens ontstaat, vooral in de secundaire scholen die georganiseerd zijn over zes jaar, om traditionele benamingen van studierichtingen te gebruiken, ook voor het eerste en tweede jaar van het secundair onderwijs, dus voor de eerste graad. Zo worden er benamingen als eerste Latijnse en tweede Moderne gebruikt. Ik vraag me af of dit wel geoorloofd is in het licht van de decreet-

geving waarmee iedere school rekening zou moeten houden.

In het Onderwijsdecreet II van 1990 is immers bepaald dat in het eerste leerjaar van de eerste graad geen onderwijsvormen, basisopties of beroepenvelden worden onderscheiden, maar dat er slechts wordt ingedeeld in een eerste leerjaar A, een eerste leerjaar B, dat bestemd is voor leerlingen die behoefte hebben aan aangepast onderwijs, en een eerste leerjaar B-variant, dat bestemd is voor migrantenkinderen. In al deze leerjaren worden minstens 27 wekelijkse lesuren besteed aan basisvorming. Voor deze basisvorming wordt in eenzelfde onderwijsinstelling door alle leerlingen eenzelfde minimumleerplan gevolgd.

In het tweede leerjaar van de eerste graad is sprake van een leerjaar waarin basisopties worden onderscheiden, of een beroepsvoorbereidend leerjaar, waarin beroepenvelden worden onderscheiden. In het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs van 19 juli 2002 wordt vermeld dat op het einde van het tweede leerjaar van de eerste graad en van het beroepsvoorbereidend leerjaar, het getuigschrift van de eerste graad van het secundair onderwijs wordt uitgereikt, waarop alleen wordt vermeld dat de betrokken leerling de lessen van de eerste graad met vrucht heeft gevolgd, zonder vermelding van een basisoptie.

Ik weet niet of het driest is hieruit af te leiden dat het de bedoeling was van de decreetgever dat alle leerlingen uit de A-stroom pas na de eerste graad een studiekeuze maken voor een onderwijsvorm en een studierichting, en niet reeds tijdens de eerste graad. Het is dan ook misleidend een klas van het eerste leerjaar A op basis van het keuzegedeelte van maximaal 5 uur per week, of een klas van het tweede leerjaar aan de hand van een specifieke basisoptie, die louter als oriëntatie bedoeld is, een benaming te geven die suggereert dat het om de onderbouw gaat van een studierichting uit een specifieke onderwijsvorm van de tweede graad.

Het feit dat zesjarige scholen in de eerste graad enkel een keuzegedeelte en basisopties aanbieden die een voorafspiegeling zijn van hun aanbod in de tweede graad, versterkt die misleiding.

Het decreet beoogt mijns inziens een polyvalente eerste graad, met uitstel van studiekeuze tot het einde van de eerste graad. De functie van het keuzegedeelte van het eerste jaar en de basisoptie van het tweede

jaar is een brede observatie en oriëntatie van de leerling mogelijk te maken, en niet een selectie door te voeren. De gebruikte traditionele benamingen suggereren echter het tegendeel. De klassen kunnen heterogeen worden samengesteld. De leerlingen moeten dus niet noodzakelijk worden gegroepeerd op basis van het keuzegedeelte of de basisoptie. In de praktijk gebeurt dikwijls het omgekeerde. Zelfs indien het om organisatorische redenen toch gebeurt, kan er in de regelgeving geen rechtvaardiging gevonden worden om de klassen te benoemen op basis van het door de leerlingen gevolgde keuzegedeelte.

Mijn vraag is vrij gedetailleerd, maar is ook principieel. Bij ruimere debatten gaan we ervan uit dat de studiekeuze niet te vroeg mag gebeuren omdat dat negatieve gevolgen heeft op het studietraject van heel wat leerlingen en tot schoolmoeheid en dies meer leidt. We mogen niet blind zijn voor wat de praktijk is in de onderwijswereld.

Mijnheer de minister, bent u het ermee eens dat de beschreven praktijken misleidend en ongewenst zijn? Voorziet u in concrete maatregelen om deze misleidende communicatie tegen te gaan? In welke mate oefent de inspectie controle uit op het verschaffen van correcte informatie door de scholen aan de buitenwereld over het aanbod?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, dames en heren, ik wil beginnen met een voorafgaande bedenking. De thematiek die de heer Voorhamme aanhaalt, is veelomvattend en is ook erg belangrijk. Ze komt voort uit het compromis dat destijds, bij de creatie van de eenheidsstructuur, werd gezocht tussen de voorstanders van het toenmalige traditionelere Type 2 en de voorstanders van het VSO, het Type 1. De eerste graad heeft in principe een oriënterende functie, maar laat in het complementaire gedeelte en in de basisopties toe dat scholen een impressie geven van bepaalde studierichtingen uit de tweede en derde graad, bijvoorbeeld de studierichtingen die ze zelf aanbieden.

Mijnheer Voorhamme, de vraag die u stelt is of de benamingen die men geeft aan de structuuronderdelen van de eerste graad formeel algemene benamingen moeten zijn, 'eerste leerjaar A' bijvoorbeeld, dan wel of de benaming kan verwijzen naar precies die uren die het verschil maken. Dat is wat we zien van het probleem: het topje van de ijsberg. De problema-

tiek is breder. Onder de oppervlakte steekt veel meer: het antwoord op uw vraag brengt leerlingensoriëntering en studiekeuze, de wijze waarop we de overgang regelen tussen het basis- en het secundair onderwijs, de relatieve breedte van studierichtingen, het concept van secundair onderwijs zelf, evenals de structuur die we aan het secundair onderwijs geven, allemaal voor het voetlicht.

Op zich is het merkwaardig dat zich zoveel jaar na de invoering van de eenheidsstructuur geen eerste-graadsmodel als dominant heeft doorgezet. Sommige scholen presenteren zichzelf als authentieke middenscholen, veel andere eerste graden maken gewoon deel uit van een zesjarig schooltraject.

Ik ben van mening dat grondig moet worden gepraat over deze fundamentele vragen. Zulke gesprekken wens ik in de loop van deze legislatuur ook te voeren. Ik wil er nu niet op vooruit lopen. Ik hoop dat u dit niet frustrerend vindt. De antwoorden die ik op uw vragen geef, passen dan ook niet – nog niet – in de bredere invalshoek die we moeten hebben.

Het kan inderdaad misleidend zijn om klassen of leerlingengroepen op de door u geschetste wijze te benoemen. De eerste graad, zonder onderwijsvormen, is een brede, polyvalente graad en bereidt voor op het maken van een studiekeuze. Er dient te worden gewerkt aan een positieve oriëntering op basis van capaciteiten, interesses en keuzebekwaamheid. Aan leerlingen moeten in de eerste graad positieve leerervaringen geboden worden om hen te motiveren voor verder leren in de voor hen meest geschikte opleiding. De gemeenschappelijke basisvorming moet daar garant voor staan. Het gaat om een brede harmonische vorming voor alle kinderen. De basisopties, bedoeld als een vrijblijvende kennismaking met een studiedomein, moeten de oriënteringsfunctie van de eerste graad ondersteunen.

De brede vorming en een oordeelkundige studiekeuzebegeleiding, onder andere via het proeven van verschillende basisopties, stellen leerlingen in staat om op het einde van de eerste graad een weloverwogen keuze te maken voor het meest geschikte vervolgonderwijs. De keuze moet open kunnen gebeuren, niet ingeperkt door organisatorische of situationele omstandigheden. De competenties en de talenten van de leerling moeten het uitgangspunt zijn. Daarbij kunnen we ook wijzen op de brugfunctie die de eerste graad vervult tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Leerlingen, vooral de minder kansrijke, moeten de tijd en de mogelijkheden krijgen

om de overgang te verwerken tussen beide onderwijsvormen.

Ik ben het er dus mee eens dat in het licht van een van de basisopdrachten van de eerste graad, met name objectieve leerlingenoriëntering, een algemene benaming correct is.

U vroeg of ik concrete maatregelen heb om de misleidende communicatie tegen te gaan. In heel wat brochures die het departement Onderwijs uitgeeft, zoals de 'Gids voor Leerlingen in het secundair onderwijs' en het 'Vlaams onderwijslandschap in een notendop', en in een aantal omzendbrieven wordt hierover correcte informatie gegeven zoals bepaald in het vernoemde decreet. Er wordt duidelijk vermeld dat het grootste deel van de lessen in de eerste graad naar basisvorming gaat, en dat de definitieve studiekeuze uitgesteld wordt tot de tweede graad zodat de leerlingen de kans krijgen om met zoveel mogelijk vakken kennis te maken en er bijgevolg pas vanaf de tweede graad een indeling in onderwijsvormen bestaat.

Zoals u weet, zijn we momenteel ook onderwijsvernieuwingen aan het uittesten via proeftuinen. Een aantal proeftuinen werken rond thema's zoals een 'brede middenschool', optimale talentontwikkeling, de overgang tussen basis- en secundair onderwijs en 'anders kiezen, anders leren'. Concreet brengt men bijvoorbeeld de derde graad van het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs in één traject waardoor de leerlingen meer tijd krijgen om te groeien, om de eigen belangstellingsgebieden en talenten te herkennen en van daaruit een betere keuze te maken in de tweede graad. Sommige proeftuinen hanteren niet langer de traditionele onderwijsvormen, maar wel belangstellingsgebieden waardoor er een ander taalgebruik en hopelijk ook 'anders denken' ontstaat.

De voorbije vijftien schooljaren werd feitelijk een benamingenpolitiek gedoogd die ook sterk de nadruk legde op de basisopties en wat precies in het complementaire gedeelte aan bod komt. Het staat scholen vandaag ook vrij hun leerlingen te ordenen in klassen zoals ze dat zelf verkiezen. Een forse beleidsommezwaai terzake kan mijns inziens niet zonder het brede gesprek te voeren waarnaar ik verwees in mijn voorafgaande bedenking, noch zonder het valoriseren van een aantal ervaringen uit de proeftuinen. Ik wens dat bredere gesprek ook wel degelijk te voeren, maar tot dan zal ik geen maatregelen nemen, los van wat de onderwijsinspectie aangeeft bij doorlichtingen. Ik erken uw stelling. We voeren vandaag een gedoogbe-

leid en moeten tijdens deze legislatuur oplossingen vinden voor dit structurele probleem. Ik wens eerst te overleggen vooraleer ik punctuele maatregelen neem.

De onderwijsinspectie rapporteert op correcte wijze over de informatieverstrekking in de doorlichtingsverslagen van de scholen. Zij onderzoekt of scholen zich ook naar de geest van het decreet gedragen. Waar dat niet het geval is, notuleert de inspectie dat in het doorlichtingsverslag en wordt er bij een follow-upbezoek op toegekeken of de school zich heeft aangepast.

Aangezien de groepering van leerlingen echter tot de autonomie van de school behoort, kunnen scholen zelf kiezen hoe ze hun leerlingen groeperen. Dit geldt ook voor wat de organisatie van het curriculum en de keuze van het onderwijsaanbod betreft.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Misschien kan worden teruggekeerd naar de vroegere benamingen: observatiegraad, oriëntatiegraad en determinatiegraad. Het zijn termen die al een tijdje tot het verleden behoren.

De voorzitter: De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. U was duidelijk voor wat het principe betreft. Het is wijs van u dat er ruimte wordt gemaakt voor een breed gesprek. Het is noodzakelijk, wordt door de meerderheid van dit parlement onderschreven en werd in uw beleidsbrief opgenomen. Laat ons echter niet te lang treuzelen, want het gedoogbeleid dat de voorbije vijftien jaar werd gevoerd, heeft natuurlijk geen status quo op het terrein tot gevolg. Dat is spijtig. We merken dat er een langzame proliferatie aan de gang is in de richting van een vroegere traditie van indelen in het secundair onderwijs, dat tegenstrijdig is aan vaststaande conclusies die we kunnen trekken uit internationale vergelijkingen over de gevolgen van indelingen van het secundair onderwijs op het succes van studietrajecten.

Ik ben het volledig met u eens dat er een breed gesprek moet worden gevoerd, maar laat ons daar niet te lang mee wachten, want elk jaar dat wordt gewacht, gaat de proliferatie verder. We zullen steeds meer voor voldongen feiten worden geplaatst. Zonder dat ik per se de verdediging op me wil nemen van wat de authentieke middenschool wordt genoemd, wil ik toch opmerken dat die steeds meer onder druk

komt te staan in het onderwijslandschap. Dat valt te betreuren. We moeten een duidelijke beleidskeuze maken.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Dat komt ook door de veelvoorkomende afsplitsingen van middenscholen die geen echte middenscholen zijn, en zelfs juridisch niet worden erkend.

De heer Robert Voorhamme: Inderdaad.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mevrouw de voorzitter, ik begrijp de minister volstrekt, maar dit is een heel moeilijk en ruim debat, want het gaat over de beschotten tussen ASO, TSO en BSO. Het gaat ook over een doorstroom- of een finaliteitsrichting in het secundair onderwijs. Natuurlijk is er een hele nieuwe evolutie door de totstandkoming, ook in het vrij onderwijs, van de scholengemeenschap en van de structuurplannen in heel veel van die scholengemeenschappen waardoor de vrees voor het verlies van de cliënt, in casu de leerling, vrij klein wordt en waardoor men vrij direct en veel directer dan tien jaar geleden aan het sturen is naar dit soort richtingen en zelfs naar de plaatsen waar de opleidingen worden gegeven.

In mijn regio stel ik vast dat – cru uitgedrukt – het college van Neerpelt opnieuw ‘het college’ is. Dat is het een tijdlang niet meer geweest, maar is het nu opnieuw. De vrees van de heer Voorhamme is terecht, want op het terrein komt het fenomeen versterkt terug. Ik spreek me er niet over uit of het negatief of positief is, maar dit leeft binnen een gemeenschap.

De heer Robert Voorhamme: Mijnheer de minister, u weet ongetwijfeld dat er op dit ogenblik een serieuze discussie aan gang is in Duitsland over het onderwijsstelsel in het secundair onderwijs en over de slechte resultaten die het haalt, ook in internationaal perspectief. Dat wordt in Duitsland uitdrukkelijk geweten aan de te jonge leeftijd waarop, als gevolg van het stelsel, een studiekeuze moet worden gemaakt.

Het is een fundamentele discussie. We voeren hier dus geen traditionele Vlaamse onderwijsdiscussie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de academisering van het hoger kunstonderwijs

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, het debat over de academisering van het hoger onderwijs werd ook al tijdens de vorige legislatuur gevoerd. Toen werd informeel een consensus bereikt tussen de verschillende opleidingen, maar niet tussen de verschillende instellingen. Ondertussen zijn ook deze opleidingen begonnen met de academisering en dergelijke.

Het debat is opnieuw opgedoken omdat u vertelde dat u zowel de lerarenopleidingen als de hogere kunstopleidingen uit het voorontwerp van voorstel van financieringssystemen van het hoger onderwijs laat. We hebben het thema even aangehaald bij de bespreking van uw beleidsbrief 2006. U hebt toen, medio december, gezegd dat het onderzoek bijna afgerond was en u dat op het einde van de maand zou krijgen, december 2005 dus. U zou op basis daarvan nagaan in welke mate men al dan niet tot een consensus is gekomen. Even later hebt u in de plenaire zitting de invoering van het nieuwe financieringssysteem voor het hoger onderwijs opgeschoven van 1 januari 2007 naar 1 januari 2008, waarbij u 2007 als overgangsjaar beschouwt.

Mijnheer de minister, is dat rapport van het Nederlands consultancybureau AEF klaar en ook het rapport van de Werkgroep Academisering Hoger Kunstonderwijs dat zich daar deels op zou enten? Zijn er antwoorden geformuleerd door de werkgroep? Aangezien het financieringssysteem blijkbaar niet van hoogdringende aard is – zonder daar pejoratief over te willen doen –, betekent dat dat er voldoende ruimte is om ook het hoger kunstonderwijs alsnog op te nemen in het nieuwe financieringsdecreet? Ik zal daar verder niet op ingaan. We hebben de problematiek van het hoger kunstonderwijs binnen de verschillende hogescholen en associaties voldoende belicht. Het is geen gemakkelijk debat, maar die duidelijkheid is toch wel nodig.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, mijnheer Van Baelen, het rapport van de Werk-

groep Academisering Hoger Kunstonderwijs is af, maar de werkgroep heeft het mij nog niet formeel overgemaakt. Het rapport is evenmin gepubliceerd.

De werkgroep heeft – voor zover de inhoud van het rapport definitief is – de lijnen die zijn uitgezet in de AEF-studie, niet verder uitgewerkt. De werkgroep stelt integendeel voor om voor de organisatie van het hoger kunstonderwijs een andere weg te bewandelen dan in de AEF-studie staat.

De studie van AEF gaat dieper in op wat onderwijs in de kunsten kan betekenen en stelt enkele minimale aanpassingen aan het structuurdecreet voor. Het gaat dan vooral om toevoegingen die de eigenheid/specifiteit van het onderzoek in de kunsten moeten expliciteren. De AEF-studie blijft dan ook de kunstopleidingen als academische opleidingen beschouwen, weliswaar in de brede zin van het woord academisch.

De werkgroep ziet de academisering van de kunstopleidingen niet over de hele lijn zitten en stelt voor om een derde soort hoger onderwijs te definiëren: het artistiek hoger onderwijs. Het rapport van de werkgroep gaat dan ook amper in op de vraag wat onderzoek in de kunsten concreet zou kunnen betekenen.

De moeilijke genese van het rapport duidt aan dat de meningen in het veld erg verdeeld zijn. Ik wil dan ook erg voorzichtig zijn in het innemen van standpunten. Ik plan bijkomend overleg in de komende maanden. De cruciale vraag hierbij is in welke mate de kunstopleidingen in staat zijn een beoordeelbare onderzoeksoutput te produceren, zoals we dit van andere opleidingen in academisering verwachten. Op zich is dat niet onmogelijk. De definitie van onderzoeksoutput in het buitenland, zoals die ook in de AEF-studie is verkend, is voldoende breed om diverse vormen van output mee te kunnen nemen. Vooral de situatie in Engeland is bijzonder leerrijk. In het Verenigd Koninkrijk vindt om de 7 jaar een externe beoordeling plaats van de kwaliteit van het onderzoek in alle disciplines, namelijk de Research Assessment Exercise, afgekort RAE. De recentste vond plaats in 2001, de volgende heeft plaats in 2008.

De RAE gebruikt een brede maar duidelijke en concrete definitie van onderzoek. De VLD-fractie zal me niet kwalijk nemen dat ik, nadat ik vorige week hier Frans heb gesproken, nu wat Engels spreek. Ik citeer: ‘Research is to be understood as original investigation undertaken in order to gain knowledge and understanding. It includes work of direct relevance to

the needs of commerce and industry, as well as to the public and voluntary sectors; scholarship; the invention and generation of ideas, images, performances and artefacts including design, where these lead to new or substantially improved insights; and the use of existing knowledge in experimental development to produce new or substantially improved materials, devices, products and processes, including design and construction. It excludes routine testing and analysis of materials, components and processes, for instance for the maintenance of national standards, as distinct from the development of new analytical techniques. It also excludes the development of teaching materials that do not embody original research.’

Het is interessant ook de definitie te geven van scholarship: ‘Scholarship for the RAE is defined as the creation, development and maintenance of the intellectual infrastructure of subjects and disciplines, informs such as dictionaries, scholarly editions, catalogues and contributions to major research databases.’

Deze definitie biedt de mogelijkheid de eigenheid van het onderzoek in de kunsten te erkennen. Ik wil de kunstopleidingen zelf rechtstreeks de vraag voorleggen of zij bereid en in staat zijn zich op basis van een dergelijke brede definitie in te schrijven in het perspectief van academisering.

Ik heb, zoals ik al zei, nog geen definitieve reactie voor ogen op de beide rapporten. Ik neig ertoe om de lijnen van de AEF-studie verder te exploreren, zonder al tot conclusies te komen. De praktijk aan de Engelse en aan de Finse universiteiten toont dat er in de kunstopleidingen een onderzoeksomgeving kan worden geschapen en dat de kunstdepartementen een beoordeelbare onderzoeksoutput kunnen voorleggen. Academisering is dan ook een wenkend perspectief. In die zin kunnen de kunstopleidingen dan ook verder als academische opleidingen beschouwd worden, als we deze optie verder concretiseren.

In ieder geval zal het hoger kunstonderwijs opgenomen worden in het nieuwe financieringsdecreet. Op dit moment heb ik nog geen besluit genomen of het hoger kunstonderwijs voor 100 percent in het reguliere mechanisme zal worden opgenomen of niet.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. Ik ben het volmondig

met u eens dat nader overleg misschien nuttig is. Misschien is het nuttig er een doelstelling in voorop te stellen gezien de discussie van de voorbije jaren.

Ik heb begrepen dat de werkgroep naast een academische master ook een professionele master tot stand zou willen brengen. Dat betekent natuurlijk een belangrijke deur openzetten. Ik zeg daar niet a priori ja of neen op. Finland is leuk als voorbeeld, maar Nederland is veel leuker. We hebben er in Vlaanderen heel bewust voor gekozen om dat niet te doen. Ik begrijp uit de omschrijving die u hebt gegeven dat de werkgroep eigenlijk pleit voor een derde weg, namelijk een professionele master zonder een academisering.

Minister Frank Vandenbroucke: U hebt dat goed aan gevoeld, er wordt inderdaad gepleit voor een soort derde weg, maar de werkgroep spreekt niet over een professionele master, wel over een artistieke bachelor. We zijn even met woorden bezig. We spreken over 240 studiepunten die niet leiden tot een diploma in een academische opleiding. Omdat ik dat rapport nog niet formeel heb ontvangen, wil ik me daar nog niet definitief over uitspreken. Er zijn punten voor en tegen.

De heer Gilbert Van Baelen: Het debat gaat al jaren mee. We hebben nu een kans met het nieuwe financieringssysteem voor het hoger onderwijs. We kunnen het erbuiten laten. Persoonlijk ben ik er voorstander van het mee op te nemen in het nieuwe financieringsmodel. Er moet duidelijkheid komen op het moment dat u uw ontwerp van financieringsdecreet definitief aan de regering voorlegt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
